

Geſti=ma rahwa

Kalender,

ehf

Läht=ramat
1842

aasta peäle, pärrast meie

Issanda Jeesuse Kristuse
sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Tallinnas,

trükkitud Gresseli kirjadega.

Märfide selletaminne.

 Noor = ku.

 Essimenne werend.

 Tais = ku.

 Wiimne werend.

p. pärrast.

p. l. pärrast lounat.

e. l. enne lounat.

P. Pühha.

Der Druck ist unter der Bedingung erlaubt, daß dieser Kalender nicht aus den Ostseeprovinzen ausgeführt, und daß die gesetzliche Zahl Exemplare der Censur-Comität abgeliefert werde.

Dorpat, am 18. August 1841.

Censor Sahmen.

Pärrast meie kalli Jeesanda Jeesuse Kris:

tusse sündimist, on tännawo aasta 1842

Pärrast mailma lomist " " " 5791

Pärrast Tallinna üleseehhitamist " " 623

Pärrast Eutterusse õige usso üleswõtmist 325

Pärrast wanna katko " " " 185

Pärrast sedda, kui wäggi Pränburgi läks 164

Pärrast sedda, kui Toompä põllend " " 158

Pärrast sure nälja hakkatust " " " 147

Pärrast teist katko " " " 132

Pärrast meie sure armolisse Keisri Herra

NIKOLAI PAWLOWITSI

sündimist " " " " 46

Pärrast sedda, kui ta hakkas wallitsema 17

Joulo " ja Wastla = päwa wahhel on:

9 nädalat ja 5 päwa.

Januarius.

Neäri = ku.

Kristusse ümberleikamisest. Luf. 2, 21.

1 Neljap.	Neäri P. Uita Jummal!	
2 Rede	Abel, Set	
3 Laup.	Enof	Kange

Jesús Egiptusse maalt. Matt. 2, 13.

4 Pühhap.	P. pärrast Neäri	külm
5 Esmasp.	Simon	
6 Teisip.	3 Kunninga P.	ja
7 Kesknaaddal	Julianus	☉ 10, 0' p.l.
8 Neljap.	Erart	lumme:
9 Rede	Peatus	
10 Laup.	Paawli pääw	tuiske.

Jesús 12 aastat wanna. Luf. 2, 41.

11 Pühhap.	1 P. p. 3 K. P.	Umbue
12 Esmasp.	Rein	
13 Teisip.	Hilarius	ja
14 Kesknaaddal	Robert	☉ 7, 28' p.l.
15 Neljap.	Eirik	külm
16 Rede	Kisbert	
17 Laup.	Ednisse pääw	ilm.

Sel kuul on 31 päwa.

Pulmad Kana:liinas. Joan. 2, 1.

18 Pühhap.	2 P. p. 3 K. P.	Tuulsed,
19 Esmasp.	Sara	
20 Teisip.	Waab. Sebast.	külmad
21 Kesknaaddal	Neto	☉ 0, 5' p.l.
22 Neljap.	Madlena	ja
23 Rede	Lotta	
24 Laup.	Timoteus	tuis

Peäliskust Kapernauma liinas. Matt. 8, 1.

25 Pühhap.	3 P. p. 3 K. P.	Paawli ümb.
26 Esmasp.	Polikarpus	sofed
27 Teisip.	Krisostom	
28 Kesknaaddal	Karel	il:
29 Neljap.	Samuel	☉ 1, 33' p.l.
30 Rede	Udelgund	mad.
31 Laup.	An	

12mal selle ku päwal touseb päike kello pool 9, ja lähhab loja kello pool 4. Pääw on pitk 7 tundi, ja ö 17 tundi.

Kristn's laewa peäl. Matt. 8, 23.

1 Pühhap.	4 P. p. 3. K. P.	Uddused
2 Esmasp.	Küünla pääw	
3 Teisip.	Hanna	ja
4 Kesknäddal	Weronika	
5 Neljap.	Agata	D 1, 19' p. l. külmad
6 Kede	Tora	
7 Laup.	Rikart	

Umbrohhust. Matt. 13, 24.

8 Pühhap.	5 P. p. 3 K. P.	pääwad.
9 Esmasp.	Polli	Lumme:
10 Teisip.	Kolastika	
11 Kesknäddal	Edo	saddo
12 Neljap.	Eulalia	
13 Kede	Elwine	E 5, 54' e. l. ja
14 Laup.	Walentin	

Wina : mäest. Matt. 20, 1.

15 Pühhap.	9 P. e. Kr. üll. P.	tuult.
------------	---------------------	--------

Sel kuul on tännawo 28 päwa.

16 Esmasp.	Jula	Külmad
17 Teisip.	Konstantia	
18 Kesknäddal	Konfordia	ja
19 Neljap.	Sim. Apost.	
20 Kede	Egarius	E 3, 0' e. l. uddused
21 Laup.	Esaia	

Külwi : mehhest. Luk. 8, 4.

22 Pühhap.	8 P. e. Kr. üll. P.	Peetri p.
23 Esmasp.	Mina	ilmad.
24 Teisip.	Maddise pääw	Lumme:
25 Kesknäddal	Wiktorius	
26 Neljap.	Nestor	tuisko.
27 Kede	Leander	
28 Laup.	Justus	E 8, 7' e. l.

16mal selle ku päwal touseh päike kello 7, lähhäh
loja kello 5. Pääw on 10, 6 14 tundi pitk.

Martius.

Paasto = ku.

Wimmedast tee äres. Luk. 18, 31.

1 Pühhap.	Paasto Pühha	Pehmed
2 Esmasp.	Medea	
3 Teisip.	Wastla pääw	
4 Kesknäddal	Zuhka pääw	ilmad
5 Neljap.	Angelus	ja
6 Rede	Kotwrid	
7 Laup.	Perpetua	

Kristus kiusatakse. Matt. 4, 1.

8 Pühhap.	1 P. Paastus	☉ 0, 20' e. l. lumme;
9 Esmasp.	Põri pääw	
10 Teisip.	Mifeus	
11 Kesknäddal	Palwe pääw	saddo.
12 Neljap.	Krefor	Heitlik; ☺ 3, 35' p. l.
13 Rede	Ernst	
14 Laup.	Sakarias	

Kananea naesest. Matt. 15, 21.

15 Pühhap.	2 P. Paastus	lud
16 Esmasp.	Aleksander	
17 Teisip.	Eruta	

Sel kuul on 31 päwa.

18 Kesknäddal	Kabriel	ilmad.
19 Neljap.	Josep	Niisked ☾ 8, 8' p. l.
20 Rede	Olga	
21 Laup.	Pent	

Kristus aiab kurratid wälja. Luk. 11, 14.

22 Pühhap.	3 P. Paastus	päwad;
23 Esmasp.	Tiits	wahhel
24 Teisip.	Kasimir	
25 Kesknäddal	Paast. Mar. p.	
26 Neljap.	Manuel	jälle
27 Rede	Kustaw	lund
28 Laup.	Kideon	

5000 meest sõdetakse. Joann. 6, 1.

29 Pühhap.	4 P. Paastus	ja
30 Esmasp.	Udonius	☉ 0, 9' e. l. tuult.
31 Teisip.	Zettlaus	

10mal selle ku päwal touseb päike kello 6, lähkäh
loja kello 6. Pääw on 12, ja ö 12 tundi pikk.

Aprillis.

Jürris: ehk mahla: ku.

1 Kesknaädal	Karjalas m. p.	Kassin
2 Neljap.	Pauline	
3 Rede	Berdinand	külm
4 Laup.	Ambrosius	

Jesús kiwwidega wiisatud. Joann. 8, 46.

5 Pühhap.	5 P. Paastus	ja
6 Esmasp.	Kõlestin	☾ 8, 11' e. l.
7 Teisp.	Aron	lumme:
8 Kesknaädal	Liborius	
9 Neljap.	Vogislaus	saddo.
10 Rede	Esekiel	
11 Laup.	Leo	Siis

Kristusse süsse: sõitmisest. Matt. 21, 1.

12 Pühhap.	6 P. Paastus	tullewad
13 Esmasp.	Justinus	☾ 1, 6' e. l.
14 Teisp.	Künni pääw.	uddused
15 Kesknaädal	Olimpia	agga
16 Neljap.	Suur Nelja P.	pehmed

Sel kuul on 30 päwa.

17 Rede	Suur Rede	ilmad.
18 Laup.	Walerian	

Kristusse illestoumisest. Mark. 16, 1.

19 Pühhap.	1 P ü h h a	Lumme:
20 Esmasp.	2 P ü h h a	☾ 2, 24' p. l.
21 Teisp.	3 P ü h h a	saddo
22 Kesknaädal	Kajus	ja
23 Neljap.	Jürris pääw	wihma.
24 Rede	Albert	
25 Laup.	Markuse p.	Kännad

Kinnipandud ukst. Joann. 20, 19.

26 Pühhap.	1 P. p. üll. P.	
27 Esmasp.	Anastasius	sojad
28 Teisp.	Witalis	● 1, 16' p. l.
29 Kesknaädal	Reimund	
30 Neljap.	Erast	päwad.

12mal selle ku päwal touseb päike kello pool 5, ja lähkääb loja kello pool 8. Pääw on pikk 15, ja 8 9 tundi.

Majus.

Meio: ehk leht: ku.

1 Rede	Wolbri pääw	Tuult
2 Laup.	Sigismund	

Heast karjatsfest. Joann. 10, 12.

3 Pühhap.	2 P. p. üll. P. †	Leidminne
4 Esmasp.	Tio	ja
5 Teisip.	Kottard	☉ I, 48' p.l.
6 Kesknaaddal	Susanna	wihma.
7 Neljap.	Ulrika	Heitlik ilm.
8 Rede	Eaas	
9 Laup.	Niggulas	

Urrikesse aia pärrast. Joann. 16, 16.

10 Pühhap.	3 P. p. üll. P.	Uddo.
11 Esmasp.	Pankrati	☉ II, 18' e.l.
12 Teisip.	Henriette	
13 Kesknaaddal	Servatius	Umbesed
14 Neljap.	Kristian	ja
15 Rede	Sohwi	willud
16 Laup.	Veregrinus	ilmad.

Kristusse ärraminnemissfest. Joann. 16, 5.

17 Pühhap.	4 P. p. üll. P.	Illusad
------------	-----------------	---------

Sel kuul on 31 päwa.

18 Esmasp.	Erif	sojad
19 Teisip.	Aggäus	
20 Kesknaaddal	Pil	☉ 8, 29' e.l.
21 Neljap.	Pontusine	päwad
22 Rede	Mili	tullemad.
23 Laup.	Tesiderius	

Sigest pallumissfest. Joann. 16, 23.

24 Pühhap.	5 P. p. üll. P.	Mürristas misse:
25 Esmasp.	Urbanus	
26 Teisip.	Eduard	● II, 52' p.l.
27 Kesknaaddal	Peet	
28 Neljap.	Suur † Pääw	pilwed
29 Rede	Mart	ja
30 Laup.	Wikand	kanget

Rõmustajast Waimust. Joann. 15, 26.

31 Pühhap.	6 P. p. üll. P.	wihma.
------------	-----------------	--------

8mal selle ku päwal touseb päike kello pool 4, ja lähkää loja kello pool 9. Pääw on pikk 17, 8 agga 7 tundi.

Juni 8.

Jani - ku.

1 Esmasp.	Rotskal	Sojad D 6, 20' p.l. ilmad ja wihma.
2 Teisp.	Martellus	
3 Kesknaaddal	Rasmus	
4 Neljap.	Larius	
5 Kede	Poniwastus	
6 Laup.	Artemius	

Pühhaft waimust. Joann. 14, 23.

7 Pühhap.	Nelli Pühhi	Kännad Pittkem p. II, 0' p.l. sojad ilmad.
8 Esmasp.	2 Pühha	
9 Teisp.	3 Pühha	
10 Kesknaaddal	Blawius	
11 Neljap.	Parnabas	
12 Kede	Pasilides	
13 Laup.	Tobias	

Jesus ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

14 Pühhap.	3 aino Jum. P.	Mürrista:
15 Esmasp.	Widi pääw	missed
16 Teisp.	Justina	ja
17 Kesknaaddal	Nikander	wihma.

Sel kuul on 30 päwa.

18 Neljap.	Homerus	Rahhe.
19 Kede	Kerwasius	1, 19' e.l.
20 Laup.	Wlorentin	

Rikkast mehhest. Luk. 16, 19.

21 Pühhap.	1 P. p. 3 a. J. P.	Tuult.
22 Esmasp.	Karolina	Heitlik ilm.
23 Teisp.	Vasilus	
24 Kesknaaddal	Jani pääw	8, 39' e.l. Uddo.
25 Neljap.	Webronia	
26 Kede	Jeremias	
27 Laup.	Ladislau	

Surest õhto sõmaaiast. Luk. 14, 16.

28 Pühhap.	2 P. p. 3 a. J. P.	Wihma.
29 Esmasp.	Peetr. Pawl. p.	
30 Teisp.	Lilla	

10mal selle ku päwal touseb päike 3 werendit pärrast kello 2, ja lähhab loja üks werend pärrast kello 9. Pääw on pikk 18 ja üks pool tundi, õ agga 5 ja üks pool tundi.

Julius.

Heina - ku.

1 Kestnâddal	Teobald	Pilwised
2 Neljap.	Heina Mar. p.	DII, 44' p.
3 Kede	Kornelius	ilmad.
4 Laup.	Ulrik	

Raddunud lambast. Luf. 15, 1.

5 Pühhap.	3 P. p. 3 a. J. P.	
6 Esmasp.	Hektor	Uddused
7 Teisip.	Temetrius	
8 Kestnâddal	Kilian	ilmad.
9 Neljap.	Kirillus	
10 Kede	7 Wenda	☉, 35' p. l.
11 Laup.	Eleonora	Heitlik

Olge armolised. Luf. 6, 36.

12 Pühhap.	4 P. p. 3 a. J. P.	ilm.
13 Esmasp.	Marreta p. a. w	
14 Teisip.	Ponawent	Kännad
15 Kestnâddal	Apost. Jagg.	
16 Neljap.	August	sojad
17 Kede	Aleksius	
18 Laup.	Rosina	☾ 4, 20' p. l.

Sel kuul on 31 päwa.

Rohkest kallafagist. Luf. 5, 1.

19 Pühhap.	5 P. p. 3 a. J. P.	pawad.
20 Esmasp.	Elias	
21 Teisip.	Daniel	Mürristar
22 Kestnâddal	Maria Mad.	minne,
23 Neljap.	Oskar	rahhe
24 Kede	Kristina	ja
25 Laup.	Jakobi p. a. w	☉ 4, 24' p. l.

Wariseride õigusfest. Matt. 5, 20.

26 Pühhap.	6 P. p. 3 a. J. P.	wihmaga.
27 Esmasp.	Marta	
28 Teisip.	Plato	Tuulsed,
29 Kestnâddal	Olowi p. a. w	sojad
30 Neljap.	Abdon	pawad.
31 Kede	Kristwrid	

12mal selle ku päwal touseb päike kello pool 4, ja lähkääb loja kello pool 9. P. a. w on p. i. 17, õ agga 7 tundi.

Augustus. Leikuse: ku.

1 Laup.	Peetri wang.	7, 0' e. l.
4000 meest sõdetakse. Mark. 8, 1.		
2 Pühhap.	7 P. p. 3 a. J. P.	Illusad
3 Esmasp.	Eleasar	
4 Teisip.	Tominikus	sojad
5 Kesknaaddal	Oswald	
6 Neljap.	Eugenius	ilmad.
7 Kede	Uline	
8 Laup.	Kerhard	Wihma

Walleprohwetides. Matt. 7, 15.		
9 Pühhap.	8 P. p. 3 a. J. P.	3, 52' e. l.
10 Esmasp.	Lauritse pääw	ja
11 Teisip.	Herm	
12 Kesknaaddal	Klara	tuult.
13 Neljap.	Ello	
14 Kede	Eusebius	Sojad
15 Laup.	Rukki Mar. p.	

Allekohtusest maia: piddajast. Luk. 16, 1.		
16 Pühhap.	9 P. p. 3 a. J. P.	päwad.
17 Esmasp.	Wilibald	5, 27' e. l.

Sel kuul on 31 päwa.

18 Teisip.	Leno	
19 Kesknaaddal	Sebald	Seit:
20 Neljap.	Párnard	
21 Kede	Rut	liikud
22 Laup.	Wilibert	

Jerusalemme ärrarikmissest. Luk. 19, 41.		
23 Pühhap.	10 P. p. 3 a. J. P.	11, 54' p. l.
24 Esmasp.	Pertli pääw	ilmad.
25 Teisip.	Ludwig	
26 Kesknaaddal	Jrenäus	Kännad
27 Neljap.	Kebhard	
28 Kede	Augustin	sojad
29 Laup.	Joann. hukf.	

Wariserist ja tõlnerist. Luk. 18, 9.		
30 Pühhap.	11 P. p. 3 a. J. P.	5, 37' p. l.
31 Esmasp.	Rebekka	päwad.

14mal selle ku päwal touseb päike 3 werendit pärrast kello 4, ja lähhab loja üks werend pärrast kello 7. Pääw on pikk 14 ja üks pool, 8 agga 9 ja üks pool tundi.

September. Suggise-ehf Mihkli-ku.

1 Teisip.	Ekidius	Uddused
2 Kesknaaddal	Eisa	
3 Neljap.	Reinard	
4 Rede	Kai	ilmad.
5 Laup.	Moses	

Kurdist ja keletumast. Mark. 7, 31.

6 Pühhap.	12 P. p. 3 a. J. P.	Sojad
7 Esmasp.	Regina	8, 12' p. l.
8 Teisip.	Mar. sündmin.	ja
9 Kesknaaddal	Pruno	kännad
10 Neljap.	Sostenes	
11 Rede	Põri pääw	pääwad.
12 Laup.	Sirus	

Preestrist ja lewitist. Luf. 10, 23.

13 Pühhap.	13 P. p. 3 a. J. P.	Wihma
14 Esmasp.	Risti üllend,	
15 Teisip.	Nikodemus	
16 Kesknaaddal	Leontina	4, 43' p. l.
17 Neljap.	Josepina	ja
		tuult.

Sel kuul on 30 päwa.

18 Rede	Kottlob	Heitlik ilm.
19 Laup.	Werner	

Kümnest piddali: többisest. Luf. 17, 11.

20 Pühhap.	14 P. p. 3 a. J. P.	Umbne 8, 2' e. l. ja uddune ilm.
21 Esmasp.	Matteuse p.	
22 Teisip.	Morits	
23 Kesknaaddal	Osea	
24 Neljap.	Joann. sam.	
25 Rede	Kleowas	
26 Laup.	Harald	

Mammonast. Matt. 6, 24.

27 Pühhap.	15 P. p. 3 a. J. P.	Wihma ja
28 Esmasp.	Wentzel	
29 Teisip.	Mihkli pääw	8, 19' e. l. tuult.
30 Kesknaaddal	Hironimus	

12mal selle ku päwal touseb päike kello 6, ja lähhäb loja kello 6. Pääw on pikk 12, ja 8 ka 12 tundi.

Oktober.

Wina = fu.

1 Neljap.	Wolmar	Wihma,
2 Rede	Woldemar	
3 Laup.	Jairus	kulmad

Maini: liina surmuf. Luk. 7, 11.

4 Pühhap.	16 P. p. 3 a. J. P.	Leikusse P.
5 Esmasp.	Wides	ja
6 Teisip.	Buisa	tuulfed
7 Kesknäddal	Walo	☉ 0, 51' p. l.
8 Neljap.	Tomasia	ilmad.
9 Rede	Tionisius	
10 Laup.	Mai	Willud

Wee: többisest. Luk. 14, 1.

11 Pühhap.	17 P. p. 3 a. J. P.	ilmad
12 Esmasp.	Walwriid	
13 Teisip.	Teresia	ja
14 Kesknäddal	Kalikstus	
15 Neljap.	Heddo	☉ 2, 19' e. l.
16 Rede	Kallus	kassin
17 Laup.	Leonhard	kulm.

Sel kuul on 31 päwa.

Suremast kääsust. Matt. 22, 34.

18 Pühhap.	18 P. p. 3 a. J. P.	Lukassee p.
19 Esmasp.	Eutsius	
20 Teisip.	Welisius	Wihma
21 Kesknäddal	Urset	● 5, 46' p. l.
22 Neljap.	Kel	ja
23 Rede	Sewerin	
24 Laup.	Salome	tuult.

Allwatud innimessest. Matt. 9, 1.

25 Pühhap.	19 P. p. 3 a. J. P.	Lumme:
	Lutterusse	dige uesto ülleswõtmisse Pühha.
26 Esmasp.	Amandus	tuisko,
27 Teisip.	Kapitolin	wihma
28 Kesknäddal	Simon Jud.	ja
29 Neljap.	Engelbreht	☉ 2, 53' e. l.
30 Rede	Absalon	tuult.
31 Laup.	Wolfgang	

16mal selle ku päwal touseb päike kello pool 8, ja lähkää loja kello pool 6. Päaw on pitt 9, 6 15 tundi.

November. Talwe: ku.

Pulma rideft. Matt. 22, 1.

1 Pühhap.	20 P. p. 3a. J. P.	Püh hade p.
2 Esmasp.	Hingede pääw	
3 Teisp.	Kottlieb	Külmad
4 Kesknäddal	Ot	ja
5 Neljap.	Mlandina	umbsed
6 Kede	Käspär	☉ 5, 7' e. l.
7 Laup.	Paltser	ilmad.

Runningamehhe poiaft. Joann. 4, 47.

8 Pühhap.	21 P. p. 3a. J. P.	Wihma
9 Esmasp.	Joobst	
10 Teisp.	Martin Eutter	ja
11 Kesknäddal	Martin Piisk.	
12 Neljap.	Jonas	lummes
13 Kede	Urkadius	☉ 10, 37' e. l.
14 Laup.	Predrik	tuisfo.

Kawwalast sullasest. Matt. 18, 23.

15 Pühhap.	22 P. p. 3a. J. P.	Külma
16 Esmasp.	Ottomar	ja
17 Teisp.	Alweus	lummes

Sel kuul on 30 päwa.

18 Kesknäddal	Eera	saddo.
19 Neljap.	Eisbet	Heitlik
20 Kede	Amos	● 5, 53' e. l.
21 Laup.	Mar. ohwerd.	ilm.

Kohto: rahhast. Matt. 22, 15.

22 Pühhap.	23 P. p. 3a. J. P.	Lund
Surnutte mällestusse Pühha.		
23 Esmasp.	Klement	ja
24 Teisp.	Josias	
25 Kesknäddal	Kadrina pääw	pehmed
26 Neljap.	Konrad	
27 Kede	Jetta	külmad
28 Laup.	Künter	☉ 0, 3' e. l.

Kristusse fiske: sditmisest. Matt. 21, 1.

29 Pühhap.	1 Krist. Tull. P.	ilmad.
30 Esmasp.	Andresse pääw	

gmal felle ku päwal toused päike kello pool 9,
ja lähhab loja kello pool 4. Pääw on pitk 7, 8
17 tundi.

Detsember.

Joulo - ku.

1 Teisp.	Urend	
2 Keskäädal	Kandidus	Lund
3 Neljap.	Tala	ja
4 Kede	Parbo	kulma.
5 Laup.	Sabina	☉ 8, 24' p.l.

Tähhed enne wimist päwa. Luf. 21, 25.

6 Pühhap.	2 Kr. Tull. P.	Niggola p.
7 Esmasp.	Antonie	
8 Teisp.	Mar. sam.	Tuult
9 Keskäädal	Pühhem päaw	
10 Neljap.	Judit	ja
11 Kede	Elso	
12 Laup.	Ottilia	☾ 6, 24' p.l.

Joannes wangi: tornis. Matt. 11, 2.

13 Pühhap.	3 Kr. st. Tull. P.	lumme:
14 Esmasp.	Niklaus	tuisko.
15 Teisp.	Johanna	
16 Keskäädal	Albina	Kulmad
17 Neljap.	Ignatius	ja
18 Kede	Kristow	selged

Sel kuul on 31 päwa.

19 Laup. | Lot | ☉ 8, 41' p.l.

Joannesse tunnistusfest. Joann. 1, 19.

20 Pühhap.	4 Kr. st. Tull. P.	ilmad,
21 Esmasp.	Toma päaw	
22 Teisp.	Peata	wahhel
23 Keskäädal	Dagobert	
24 Neljap.	Adam, Ewa	jälle
25 Kede	Joulo	
26 Laup.	Teine Pühha	kulma

Sest immek: pannemissfest. Luf. 2, 33.

27 Pühhap.	P. pr. Joulo.	☉ 9, 31' p.l.
	Kolmas Pühha	ja
28 Esmasp.	Süta Paste p.	
29 Teisp.	Noa	lumme:
30 Keskäädal	Tawet	
31 Neljap.	Silvester	tuisko.

10mal selle ku päwal touseb päike üks werend pärrast kello 9, ja lähkääb loja 3 werendit pärrast kello 2. Päaw on pitk 5 ja üks pool tundi, 8 18 ja üks pool tundi.

Aasta muutmissed.

Kewwade hakkab 9. Päästoku päwal, kelle 1, 44 min. en. loun. Siis on pääw ja õ ähhe pikkused. Sui hakkab 9. Janiku päwal, kello 10, 52 minuti pärast lounat. Siis on meil feigepitkem pääw. Saggise hakkab 11. Mihkliku päwal, kello 0, 56 min. louna aial. Siis jälle on pääw ja õ ähhe pikkused. Talwe hakkab 9. Jouloku päwal, kello 8, 26 min. pärast lounat. Siis on meil feigelühhem pääw.

Päwa ja Ku warjutamissed.

Sel aastal warjutakse Päike kaks kord ja Ku kaks kord, agga meie maal ei olle muud kui üks Päwa ja üks Ku warjutamine nähha, need mollemad esimesed, mis siin al on nimmetud. Esimenne on meie maal nähtaw Ku warjutamine 14. Meäriku päwal. Hakkatus on kello 5, 56 min. pärast lounat, ja lõppetuse kello 8, 48 min. Keigelaiem warjutamine, 9½ tolli, on kello 7, 22 minuti. Teine on meie maal nähtaw Päwa warjutamine 26. Janiku päwal. Tallinnas hakkab se warjutamine kello 7, 50 min. enne l. ja lõppeb kello 10. Kolmas on meie maal näggematta Ku warjutamine 10. Heina ku päwal. Neljas on meie maal näggematta Päwa warjutamine 19. Jouloku päwal.

Wennema Üllema wallitseja sugguselts.

Nikolai se esimenne, Keiser ja feige Wenneriigi wallitseja; ka Sleswit-Holsteini wallitseja ja Würst, on sündinud 1796, Janiku 25. päwal. Aleksandra Weodorowna, Keisri praua, Preisi Printsess, on sündinud 1798, Heina ku 1. päwal. Aleksander Nikolajewits, Rigi pärria, Tsesarewits ja Suurwürst; on sündinud 1818, Jürri ku 17. päwal. Temma Praua on: Maria Aleksandrowna, Tsesarewna, Hesseni Darmstatti Printsess; on sündinud 1824, Heina ku 27. päwal. Konstantin Nikolajewits, Suurwürst; on sündinud 1827, Mihkli ku 9. päwal. Nikolai Nikolajewits, Suurwürst; on sündinud 1831, Heina ku 27. päwal. Mikael Nikolajewits, Suurwürst; on sündinud 1832, Wina ku 13. päwal. Mikael Pawlowits, Suurwürst, Keisri wend; on sündinud 1798, Meäri ku 28. päwal, ja temma Praua on: Helena Pawlowna, Wirtembergi Printsess; on sündinud 1806, Jouloku 28. päwal.

Maria Nikolajewna, Suurwürsti Printses;
on sündinud 1819, Leikuse; ku 6. päwal. Lau-
latud selle Keiserlikko Printsile Maksimilian
von Leuchtenberg.

Nende Tütar:

Aleksandra Maksimilianowna, Print-
ses, on sündinud 1840, Paašto; ku 8. päwal.
Olga Nikolajewna, Suurwürsti Printses;
on sündinud 1822, Leikuse; ku 30. päwal.
Aleksandra Nikolajewna, Suurwürsti
Printses; on sündinud 1825, Jani; ku 12. päwal.
Maria Michailowna, Suurwürsti Printses;
on sündinud 1825, Künla; ku 25. päwal.
Elisabet Michailowna, Suurwürsti Print-
ses; on sündinud 1826, Lohhe; ku 14. päwal.
Katarina Michailowna, Suurwürsti Print-
ses; on sündinud 1827, Leikuse; ku 16. päwal.
Maria Pawlowna, Suurwürsti Printses,
Keisri õde, Weimari ja Eisenahi Ma wallitseja
Karel Wridriko praua, on sündinud 1786,
Künla; ku 4. päwal; ja temma abbiķasa on
sündinud 1783, Künla; ku 2. päwal.
Anna Pawlowna, Suurwürsti Printses, Keis-
ri õde, Hollandima Runninga Willemi II.
praua; on sündinud 1795, Neäri; ku 7. päwal;
ja temma abbiķasa on sündinud 1792, Joulo; ku
6. päwal.

Kronopühhad, mis ne kirriko seadusse
järele ka Ma kirrikuttes tulleswad piddada:

1. Jürriku 17mal päwal. Esesarewitsi Sure-
würsti Aleksander Nikolajewitsi, wenne-
rigi aujäre pärris pärria sündimisse pääw.
2. Jürriku 21mal päwal. Meie sure Keisri
Prau, Aleksandra Weodorowna nimme
pääw.
3. Janiku 25mal päwal. Meie sure Keisri
ja keige Wennerigi Wallitseja Nikolai Pawlo-
witsi sündimisse pääw.
4. Heinaku 1. päwal. Meie sure Keisri Präu,
Aleksandra Weodorowna sündimisse pääw.
5. Leikuse; ku 22mal päwal. Meie sure Keisri
Herra ja Temma Abbiķasa kronimisse pääw.
6. Leikuse; ku 30mal päwal. Wennerigi au-
järe pärris pärria, Surewürsti Aleksander
Nikolajewitsi nimme pääw.
7. Talweku 20mal päwal. Meie sure Keisri
Nikolai Pawlowitsi wallitusse hakkatusse
pääw.
8. Jouloku 6mal päwal. Sesamma meie sure
Keisri nimme pääw.

Needsinnatsed Kronopühhad petakse nenda kui
need Paašto jutlusse päwad.

Hooste =, weiste = ja kauba = ladad.

1. Eesti - ma Rubbernemangus.

Tallinnas: 1) Jani:ku 20maist päwast ku otsani.

2) Mihkli:ku 26mal, 27mal ja 28mal päwal.

Rakwerre: liinast: 1) Neäri:ku 27mal ja 28mal

päwal. 2) Jani:ku 16mal ja 17mal päwal.

3) Mihkli päwal.

Paide: liinast: 1) Künla:ku 3mal päwal. 2)

Jani:ku 25mal päwal. 3) Mihkli:ku 10mal

ja 11mal päwal.

Haapsalo: liinast: 1) Neäri:ku 10mal ja 11mal

päwal. 2) Mihkli:ku 14mal ja 15mal päwal.

Paldiski: liinast: 1) 2sel ja 3mal Künla:ku

päwal. 2) Mihkli:ku 21sel ja 22mal päwal.

Eihola: liinast: 1) Esmaspäwal enne Wasila

päwa. 2) Mihkli:ku 24mal päwal.

Raplas: 1) esimesesl redel pärrast Mihkli päwa.

2) kolmandamal redel pärrast Neäri päwa.

Reblas: 1) Mihkli päwal ja kaks päwa se järrele.

2) Joulo:ku 19mal ja 20mal päwal linnalaat.

Merjama kirriko jures, kolmandamal Kristusse

tullemisse pühhal.

Orfital, Neäri:ku 7mal ja 8mal päwal.

Kosowerres, Neäri:ku 17mal ja 18mal päwal,
ja Wina:ku 4mal ja 5mal päwal.

Jõhwiis, Mihkli:ku 24mal ja 25mal päwal.

Keila kirriko jures, Mihkli päwal ja kaks päwa
se järrele.

Jõehtmes, nädal pärrast Mihkli päwa.

Rubbernango kohto kasso järrele ei olle lubba, ei lau
päwal egga pühhapäwal lata piddada, waid, kui
nenda juhtub, peab sedda teise nädala esimeses
sel argipäwal petama.

2. Eihwlandi - ma Rubbernemangus.

Tarto: liinast: 1) Kolme funninga suur saksa

laat. 2) Peetri: 3) Maria sündimisse: ning

4) Mihkli: päwal.

Perno: liinast: 1) 3 nädalat pärrast Jani: päwa

üks suur saksa laat. 2) Esmaspäaw ning

Teispäaw enne Mihkli päwa. 3) Esmas,

päaw ning Teispäaw pärrast 3mat Kristusse

tullemisse pühha.

Willandi: liinast: 1) Künla:ku 2sel päwal üks

suur saksa laat, 8 päwa. 2) Jani päwal,

3 päwa, ning 3) 24mal Mihkli:ku päwal.

Kurresare: liinast: 1) 6mal Künla:ku päwal. 2)

1sel Wina:ku päwal ja 3 päwa pärrast sedda.

Verrosliinnas: 1) Jani pāwal. 2) 24mal Mihkli:ku pāwal. 3) Üks suur saksa laat, mis 8 pāwa petakse 22mast Kūūnla:ku pāwast. 4) 10mal Talwe:ku pāwal.

Waska:liinnas: 1) 12mal Jani:ku pāwal. 2) 10mal Leikusse:ku ja 3) 29mal Mihkli:ku pāwal.

Rastnas, Mihkli:ku 8mal ja 9mal pāwal.

Andrus, 17mal ja 18mal Mihkli:ku pāwal.

Põltsama:moisas, 17mal Mihkli:ku pāwal.

Eustiwerre:moisas, 15mal Wina:ku pāwal.

Põrawerre:moisas, 13mal Mihkli:ku pāwal.

Kaanso:moisas, 30mal Leikusse:ku pāwal.

Korti:moisas, liggi Waska:liinna, 15mal Mihkli:ku pāwal.

Rappina:moisas, 4mal ja 5mal Mihkli:ku pāwal.

Weski:moisas, Kambia fihhelfonna, 15mal Wina:ku pāwal.

Oldre:moisas, Helme fihhelfonna, 10mal ning 11mal Mihkli:ku pāwal.

Helme:moisas, 15mal Leikusse:ku pāwal.

Tarwaste:moisas, 29mal Jani:ku pāwal.

Wendro:moisas, 20mal ja 21mal Mihkli:ku pāwal.

Luggemissed.

Kanaani- ehk Sudamaast.

Summala sanna armastajad on, Piiblit luggedes, seält mitme Ma, liina, allewi, mae, järwe ja jõe ning mugi wāhhema kohha nimme leidnud, kellest nemmad tait arro ei woi sada, kus ja missuggused nad on, sest et pūhha kirri mitte polle antud ilmalikko tarkusse õppetajaks, waid et keit temma õppetussed waimo- ello ja hinge asjade peäle kannawad. Urwame sellepārrast tāttramato luggiattele, kel pibel ehk uus testament on, melehead teggewad, kui Kanaani- ehk Sudamaast, mis wāgga diete pūhhas maaks nimmetakse, ja selle Ma liinabest, ja sest mis muud seäl tātthelepannemisse wāart on, laiemalt selletame.

Sudama on üks kitsas merreäärne masõrw, selle sure Ma jao sees, mis Ufiaks nimmetakse. Pohja poolt loune pole allamiina polle temma pitkust en-

nam, kui 45 ehk 50 pennikoorma, ning laius on agga 30 pennikoorma. Pohja poolt on Libanoni suured mäed raiaks, õhta poolt kestmade merri, loune poolt ta ullatab solamerre otsast ja hommiko poolt Bratti jõeist sadik, Arabia kõrbesse, kust raiast diete arro ei sa. Kuninga Daweti riik olli laiem, sest et temma ka teisi maid weel olli ennese alla woitnud; agga sedda ei olnud mitte kauaks.

Judama on mägine ja kaljone, agga mäggede seljandikkudest alla miina, on kaunid suured wälised maad ja mäggede wahhel wiljakandjad orrud. Suurem jõggi seal maal on Jordani jõggi; wahhemad jõed on, Jerusalemma liggidal, Kidroni- ja Siloa jõed, kellest wiimne ühhest hallikast touseb, tiki korjab ja sealt Jordani jõkke joseb. Illemad järwed on pohja poolt hakkada, Meromi järw, Kalilea- ehk Kenesari järw, kellest mollemist läbbi Jordan joseb, ning wiimaks Sola-järw ehk merri, keigesurem keigist, kuhho Jordani jõggi langeb. Keigekuulsam mäggi on Libanon; teised wahhemad on weel Zabari- ning Karmeli mäggi, Gwraimi pitk mäeseljandik, Juda- ning Kileadi mäggi; Sioni- ning Moria mäggi, need on Jerusalemma liina sees, Olli- ning Kolgata mäggi liina liggidal. Illemad liinad, mis üleseadusse sannas nimmetakse, on Jerusalemma lin, Petlemma, Jeriko, Keisarea, Toppe, Samaria,

Sekemi (ehk Sigari), Tiberia, Kapernaumma, Petaida, Naini, Naatsaretti ja Kana liinad. Muud teised liinad ja liinakessed, kellest Wannaseadusse sannas luggeda, jägo siin himmetamatta.

Kanaani- ehk Judama, ehk ta kül mägine, on üks Summalast bnnistud Ma. Põllud, winamäed ja messiliino puud annawad rohkesti omma ande wälja; monda kallist puwilja seal kaswab, ning karjad siggiwad ka hästi, nenda et weelgi meie päiwil se sanna temmast maksab, mis piiblis loeme: et se on üks Ma, mis pima ja met joseb, ja et ta on üks illo keige made seast. Kewwade ning suwwe wahhet seal ei olle surest tunda, egga süggise ning talwe wahhet; muud kui et teisel aial ennamiste kuiwa ja pouda on, teisel palju wihma, monnikord ka lund. Wilja hakkatakse jo Jürri päwa aial korjama; wanna seadusse päiwil pisteti sirp wilja sisse nelli päwa enne Jürgi, ning seitsme nädalaga lõppetati keik leikus.

Agga Judama au on ammogi kustumud, liati sest aiaist, kui Jürgi rahwa meletuma ja armotuma wälitsusse alla sattus. Rahwa hulk on wägga kahhannenud. liinad ennamiste hõpis alla ja monned neist koggoni kiwwikangruks, teised paljaks küllaks jänud. Ellab seal sel aial seggaminne turgirahwast ja krefa rahwast; wiimsed on ristiusk, agga peawad paljogi omma usso parrast kannatama, sest et seal maal

ei koggoni sedda moistlikko korrapärralist wallitsust ei olle, mis ristirahwa rikides ligub. Innimesed, ristirahwaskei on tuimusse, pimmedusse ja laiskusse siisse waiunud; turgid on üllemeelsed, torredad, wiitsimatta; ennam maid seäl paljo ei harrita, muud kui hädda tarwidusfeks, sest et maksudel polle arro egga mära peäl.

Judama pealin on wannast Jerusalemma lin. Enne kuningaga Daweti päiwi olli Sioni mäe otsas üks kants, ja selle ümber ja al lin, Jebusi rahwa pärralt. Sai Dawet sedda ennese kätte woitnud, siis ta ehhitas ennesele Sioni mäe peäle ühhe kuningaga koia, wiis pärrast ka Jummalala laeka, kus need kaks käsolauda sees, senna üllesse; seäl se seisid seadusse telgi al, keigepühhamas paikas, kunni Salomon Moria mäele sedda suurt kulust templit üllesehhitas. Daweti, Salomoni ja nende esimeste järgmiste kuningatte aial kaswis lin ikka suremaks ja liina rahwa arro rohkemaks, ja Jerusalemm jäi Judarigi pealinnaks. Pärrast neid päiwi woitsid waenlased tedda wiis korda ennese kätte ja risusid liina paljaks, kunni wimaks Pabeli kuningas Nebukadnetsar, 586 aastal enne Kristust, Judariki ennese alla sundis, liina sutumaks ärrahawitas, ja rahwast Pabeli wangi wiis. Wast 70 aastat pärrast sedda andis Persia kuningas Kores Judarahwale

lubba jälle omma male taggasi miina, ja liina ja templi ueste üllesehhitada, mis ka need üllemad preestrid Esra ja Neemia korda saatsid. Ennam kui 300 aastat enne Kristust sai lin Egiptusse kunningatte kässo alla, ja weti seält paljo suremat suggu rahwast Egiptusse male. Sadada aastat pärrast sedda woitsid Siria kuningas Antiohus sedda ennese alla, kunni Judas Makkabeus, üks tullise waimoga ja jummalakartlik Judamees, usklikud ennese ümber koggus, Siria rahwast ärraaias ja aastal 165 enne Kristust pühha tenistust sures templis uendas. Agga sedda polnud ka kauaks, et täis wallitsus Makkabeide soust kuningatte kätte jäi. Sest, aastal 63 enne Kristust sai lin ja Ma Roma rahwa wallitsusse alla. Makkabeide wallitsusse polli sai otse 37 aastat enne Kristust, Herodesse läbbi, kes sedda Roma rahwa abbiga ja kui Roma keisri allam, ennese kätte kiskus, agga templi wägga uhkeste ehhitas ja liina illo mitme sure honega üllendas. 40 aastat pärrast Kristusse taewaminne sündis se suur Jerusalemma liina ärrahawitamine, mis marahwa lauloramat laiemalt kulutab. Aastal 118 pärrast Kristusse sündimist tõstsid need Juda rahwas, kes senna jälle ollid koggunud, uut mässamist Roma keisri Hadriani wasto. Se lasis siis needki honed, mis Titus weel olli rikkumatta jätnud, mahhakis-kuda, ja senna, kus wanna lin olli seisnud, ühhe ue

liina, foggoni teise nimmega, ehhitada, kus mitte Judarahwa hingegi ei tohtind sees ellada. — Keiser Konstantin, kes esimesne olli Roma wallitsejatest ristiusko wastowõtmas, ja temma emma Helena lastid, pissut ennam kui 300 aastat parrast Kristust, Jerusalemmas mitto ristiusso firrikut ehhitada ja paggana usso jäljed sutumaks seält kautada. — Kui Romariik kahte riki lahkus, jai Judama ja temma pealin Kreka keisride jäuks, kes Konstantinopoli liinas asset ollid, mis nüüd Turgi keisride pessalin on. Aastal 636 woitis Arabia keiser Dmar liina ennese alla, ja Arabia rahwa käest sai wimaks wallitsus Turgide kätte. Aastal 1099 seadsid ristirahwas, kes arwamatta sure wäe hulgaga keikist ristirahwa madest Judama peäle langesid, et pühha maad ja liina jälle kätte sada, Jerusalemma ja muist Judamale ühhe ristirahwa kuningriiki, kellele turgid jälle aastal 1187 otsa teggiwad, ning on sest aiaist lin ja Ma turgi rigi külge jänud.

Mis sest aulikkust liinast, mis nenda käest kätte werend, nüüd on sanud? Kus on temma endine illo ja au, kus se rahwa hulk, mis seäl sees ellas? Kus need tuhhande tuhanded, mis wanna seadusse päiwil pasa pühhiis senna foggusid? Polle nüüd endise surusse egga au warjogi ennam tunda! Enne kui Titus liina arrahawitas, olli ta hopis surem,

nenda et poolteist tundi arrakullus, liina ümber käies; nüüd polle ennam tarwis kui agga poolt tundi. Siis ta olli perrekas ja olli seäl ennam kui sadda tuhhat hinge sees ellamas; nüüd ennam ei loeta, kui waewalt 30 tuhhat; 13 tuhhat ristinnimest, mitmet ussosseltsi, nisamma paljo turgirahwas ja nelli tuhhat judi.

Mi paljo kui sedda liina weel on ollemas, on ta nelja mäe jalla al ja nende ümber seismas, kellest Sioni ja Moria mäggi piibli luggial teatawad on. Liina ümber polle ennamiste muud, kui üks tuhhi paljas kolle koht, kus ei olle puid egga innimeste ello asset nähha. Krunt ehk Ma, kus lin peäl seisab, on kõrgem kui liina ümberkaudne Ma, mis kolmelt poolt otsego üks ainus suur org on. Hommiko pool liina on Josawiti org, kust Kidroni jõggi läbbijoseb, wahhet finnitades Sioni ning õllimäe wahhel. Boune ja õhto pool on Inmoni ja Kihhoni orrud liina ümber; pohja pool lähhab se mäelaggi, kus lin peäl seisab, eddasi, ja annab ühte teiste mäggedega, mis seäl tagga on. —

Wannal aial olli lin täis furi uhkid ehhituss, kelle woigad laggund mürid weelgi mitmes kohhas nähha on; nüüd honed on ennamiste alwad, liwa-firowist ehhitud, alluminne kord afnata. Keigeuhkem ehhitus tahhab nüüd se suur turgiusso pühha kod-

da olla, mis Omari templiks hüawad, ja mis seal paikas, kus enne Salomoni tempel seisis. Krefa ristiusso piiskoppid, pappid ja munkad ennamiste Krefa floostriks kous ellawad; sel ussorahwal on pealegi weel 13 kirrikut. Armenia ristiusso rahwal on seal ka monned floostrid, üks Sioni mäe peal, mis Kristusse wangipõlwe floostriks hütakse, ning seal paikas peab seisma, kus ennemuiste üllema preestri Kaiwa kooda olnud. Neil on weel üks flooster, kus tuhhat kambrit sees, neid wastowõtma, kes Jerusalemma tulleswad, Onnisteggia hauda waatma. Armenia rahwas on ammogi Krefa rahwa ussوسفلتست lahkunud; nemmad selletawad monned ussooppetusfed teistwisi, kui need; jummalatenistusse jures peawad ka üht teist isfikombe; kirriko wallitsus annab Krefa usso rahwa seadusse liggi. Monnel wähhemal ussوسفلتست on ka pühha hawa kirriko liggidal ommad floostrid ja koggudusse koiad. — Kus ennemuiste Daweti kuninglik hone seisis, seal nüüd on üks kindel kants, wie torniga.

Jerusalemma liina ümber kaib kõrge müür, mitto torni ta peal. Liina ulitsad on kitsad ja kõwwerad, egga polle nad kirowidega prüggitud, nenda kui meie liinade ulitsad on, ning sest nad on wihma aial roppud ja muddased, kuiwal aial täis tolmo. Liinad ennesel on nüüd agga kuus wärrawat; wan-

nal aial olli neid 12. — Toibo asjo on seal obawalt sada; muud lihha paljo ei sõda, kui lamba- ja kitse lihha ning paljo lundo; wassika lihha armaste, weikse lihha ei millalgi. Keik puwilli on wägga head suggu, nendagi winamarjad. Muud hantwerkitööd seal ei ligu paljo, muud kui kangro- ja kingseppa tö. Sest rahhast, mis need seal kullutawad, kes Kristusse üllestousmisse pühhiks pühha hauda tulleswad waatma ja Onnisteggiat kummardama, ennamiste liinarahwas ellawad. Reisiad ostawad ka seal Pühhaade piltisid, ja muid teisi pühha liina ja hawa mällestusse asjo, mis nende wasto walmis tehakse.

Ristirahwa keigepühham kooda on seal se, mis pühha hawa kirrikuks nimmetakse, ja mis üks kawnis suur ehhitus on. Üks reisia mees, kes Jerusalemmas käinud, kirjotab sest kirrikust, ja mis ta muud seal maal omma filmaga näinud, seddawisi: Minna ja minno seltsimees, meie mollemad laskime hommiko senna katoliki floostriksse, mis Sinai mäe peal seisab, ja kus igga ristiusso seltsi innimesi lahkeste wastowoetakse. Se flooster peab sealsamas paikas seisma, kus Josepi ello hone olnud. Näitawad seal weel sedda paika, kus Ingel Kaabriel neitsi Mariale ilmus. Kabbelis, Altari tagga, on se koba, kus Jesusse wannemad, kui Egiptussest laid taggasi tulnud, piddand warjul ollema. Üks

terrane munt pakkus ennast meile juhatajaks ja
wiis meid pühha hana kirrikusse. Kiriko aiast as-
tusime essite ühhe kambriisse, kus soldatid ukse ees
wahhi peal ollid, kellele iggamees, kes tulles pühha
hauda waatma, rahha peab maksma. Kiriko sees,
ukse liggidal, on üks suur neljanurgeline marmori
kiwmi maas, kelle ülle põllewad lambid rippuwad.
Wannaaegsed juttud kulutawad, et seal Jesusse ih-
ho sanud salwitud ja matmisse wasto walmistud.
Kui seal pahhemat kät kallab, siis saab ühhe sure
ehhitusse sisse, kel kummi wisi kattus peal, kust
walget sisse paistab. Restpaikas selle kattusse al
on pühha hana kabbel, neljanurgeline, pitkem, kui
ta lai on, marmori sarnatsest kiwist ehitud. Se
kabbel on järsko laggedal, et sunnib iggapoolt tem-
ma ümber käia. Kui saime monned sammud trep-
pist alla astund, siis kästi meid kingad jallast wotta,
ja saime ühhe kitsa hauda, kelle pohhi al ja seinad
marmori kiwigiga ollid kaetud. Waminnemisse koh-
hal on ühhe walge marmori kiwmi sees auk, mis
sedda paika peab kättetähhendama, kus ingel kiwmi
hana eest ärraweretä ja mahha istus. Piddime kum-
markille sest maddalast kitsast uksest läbbiminnema,
kust selle bige hana jure saab, mis kaljo sisse on
rajutud. Ennam kui 4 ehk 5 innimest ei mahhu kor-
raga hana eestkoia sisse. Kaljo seinad on walge ja
prunika marmoriga kaetud, ja ellefinnine sidi rie kattab

jälle marmorit. Pohja pool haudas näideti meile
üks kiwmi, mis kaks jalga kõrge, kus peal Onnis-
teggia ihho haudas hinganud. Segi kiwmi on mar-
moriga kaetud, kuhho lillekesi ja rosimet peale rip-
putakse. Hana kohhal rippuwad üllewelt 27 suurt
hõbbe lampi mahha, mis ristirahwas aega möda
senna on kinkinud. Lambid põllewad allati, dõd ja
pawad, ja heidawad walget hana ja nende kuiude
peale, mis üllewal hana kohhal seina külge kinnitud
on. Seal seisab ikka üks preester, kes ühhest hõbbe
riistast mirri ja kalli rohtudega seggatud wet waat-
jatte peale ripputab. Säime nattokest aega senna,
need reisiad waatma, kes teigest mailmast senna ol-
lid kofkotulnud. Ristirahwas, igga usso seltsi,
meeste- ja naesterahwas, astusid allandussega sis-
se, langesid põlweli mahha, Pead hana kiwmi peale
kummardades. Monni panni ka ühhe ristikesse
hana peale, et haud sedda pididi pühhitsema, mis ta
siis koio kasa wõttis. Seal kirrikus näidetakse ka
se paik, kus Maria Mahdalena Issandat näggi,
sedda ta arwas kerneril ollewad. Ühhe weike kabbeli
sees, mis kiriko külles, hoitakse se marmori kiwmi
sammast, kelle külles, kuida ütlewad, Jesust piitsaga
peksitud. Sealsammast kirrikus weel teisigi pühha
asjo ja paiko näidetakse, kui on: üht sammast, kelle
peale Kristus pandud istuma, kui kibbowitsa kroni
temma pähha pandi, ja mis nad teotusse sambaks

hüawad; ka sedda kōhta, kus se sōddamees, kes oddaga Temma külge pistis, parrast sedda, kui ta ristiinnimeseks sanud, sedda kaua kibbedaste kahetse nud; ning seddagi paika, kus soamehhed Temma riette parrast liisko heitnud. Seal liggidal on kiriko mürist üks läbbimurtud, kust treppisid möda wima ks ühte keldri saab, kus keisripraua Helena Kristusse risti piddand leidma. Seddasinnast kiriko on se üllemal nimmetud keiser Konstantin ja temma emma Helena ehitanud. Ma, mis peäl kirrik seisab, polle mitte ühhetassane; sest sesamma kiriko kattusse al, kus need muud pühhad mällestusse asjad, seal on ka Kolgata mäggi, kus Jesust risti lödi. — Kirrik isse on kolmest kirrikust kokkopandud; esimesne on se õige pühha hana kirrik, teine Kolgata kirrik, kolmas ristileidmis se kirrik. Kolgata kabbel on Ma pinnast arwata, kolm sülba kõrgem, kui mu kirrik. Senna minnakse üht kitsast treppi möda üllesse. Üllemal on parrand, otsekui kiriko saal, kolm sülba pitkutas sa, kolm laiutas sa, kirjo marmori kirowidega kaetud. Monned salledad walgest marmorist piidred (sambad), kallid sidi kardinad ees, toetawad kattust ja kinnitawad wahhet Krefa ning katoliki usso rahwa jäggude wahhel. Kus pühha rist Ma sisse olli lastud, sedda paika tähhendab kätte üks kaljo sisse uristud auk, hōbbe sōrwaga, Krefa usso rahwa altari ees, kelle külles

laiad hōbbe pladid on kinnitud ja mis 50 lampi allati walgustawad. Sealsammas liggidal näideti meile üks pitt praggo kaljo sees, mis siis senna sündinud, kui Kristusse suremis se korral kaljud lõhkesid. Neil mitme usso seltsi munkadel, kelle parrast se kirrik, on igga seltsil seal kirrikus is si kambrikesed, kus nad sees ellawad, ehk ka omma kabbelittes, ehk Ma al wolwitud kopades, ehk üllemal kiriko lae peäl. Siin nad paika peawad, kunni neid ümberwahhetakse. Ükse sees on auk, kust läbbi neile toito kätteantakse.

Kui monned tunnid seal kirrikus sainte otnud, siis lāksime jälle senna kloostri se taggasi, kust olli me tulnud, ja meid pandi kloostri üllema parrema kaele sōma laua tahha istuma, tähhendusseks, et olli me kōinud pühha hauda waatmas.

Teisel hommikul olli illus ilm; lāksime siis hommiko kello seitse Jerusalemmast wälja, minna, mo seltsimees, ja üks Inglisma reisia, Petlemma liina waatma. Se on pennikoorm maad Jerusalemmast ärra; te kōib es site ühhest kolledast kaljusest maast läbbi, kus muud polle nāhha, kui arwaste üks ja teine õllipu. Kōisime siis Rewaimi orrust läbbi, kus Dawet Wilistid ärrawoitis. Pole te peäl on se suur Elia klooster, kus Krefa usso munkad sees ellawad, kes meid lahkestest wastowōtsid. Seal

Floostri liggidal on üks piisikenne neljanurgesinne
hone, kummi kattussega, mis nad Raheli (se pea-
wannema Sakobi abbi kasa) hauaks hüamad, et kü-
peält kohhe on nähha, et se turgide ehhitud on.

Seälpool sedda Elia floostrit lõppeb se kaljune,
kiwine Ma, ja näitse uüüd ühhed maddalad har-
ritud wiljakandjad mäed, te kõrwas. Petlemma lin-
n oli meie ees nähha, ühhe kaljuse mäeselja peäl,
kus ka puid kaswab, kess orgude wahhel. Enne-
muiste oli se üks wilja polest õnnistud Ma, nüüd
segi koht on hopis allajäänud. Petlem polle muud
ennam, kui üks suur külla, kus 700 hinge waest
wisi on ellamas ja omma Pead ennamieste sellega
toitmas, et reisiattele piisikesi ristikesi ja pühha
haua- ja Petlemma lauda küiokesi müwad. Elo-
honed seäl on ühhed maddalad urtsikud; ainus
suur hone on seäl laggeda peäl üks katoliki usso
flooster, kindla lossi wisi ehhitud; wärraw kitsas
et Arabia risujad rüütliid mitte forraga hulgaeste
hooste seljas ei sa sisse aiada. Wõtsid munkad meid
illustaste wasto, andsid meile ka süa. Seält lõksime
senna floostri kirrikusse, mis se üllemal nimmetud
keisri praua Helena ehhitud on.

(Sääb polele.)